

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

РЕКОМЕНДАЦІЇ

**слухань у Комітеті на тему:
«Проблеми виконання Україною
рішень Європейського суду з прав людини»**

Прийняті на засіданні
Комітету від 17.02.2021
(протокол № 47)

Відповідно до рішення Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 13.11.2020 (протокол № 39) на виконання контрольної функції згідно із Законом України «Про комітети Верховної Ради України» 09.12.2020 відбулися слухання у Комітеті на тему: «Проблеми виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини», під час яких обговорено нагальну проблему щодо невиконання судових рішень в Україні.

За озвученою доповідачами інформацією та наданими Кабінетом Міністрів України аналітичними матеріалами учасники слухань у Комітеті відзначають про таке.

З 1995 року Україна є членом Ради Європи, основною статутною умовою якої є визнання державою-кандидатом принципу верховенства права, її зобов'язання забезпечити права та основні свободи людини всім особам, які знаходяться під її юрисдикцією.

Підписавши і ратифікувавши Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) Україна визнала, що рішення ЄСПЛ підлягають виконанню. Зокрема, стаття 46 Конвенції передбачає, що Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточні рішення ЄСПЛ у будь-яких справах, в яких вони є сторонами. Остаточне рішення ЄСПЛ передається Комітетові міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ), який здійснює нагляд за його виконанням.

Своє нормативне відображення це положення отримало у Законі України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (далі – Закон України), який було ухвалено 23.02.2006 (ст. 2 Закону України).

Національне законодавство покладає обов'язок щодо забезпечення представництва України в ЄСПЛ під час розгляду справ про порушення Конвенції, координації виконання рішень ЄСПЛ та інформування КМ РЄ про хід виконання таких рішень на Уповноваженого у справах ЄСПЛ, який є заступником Міністра юстиції України.

Виконанням рішення ЄСПЛ є виплата стягувачеві відшкодування, вжиття додаткових заходів індивідуального та заходів загального характеру (ст. 1 Закону України).

З метою забезпечення ефективної взаємодії органів державної влади для повного та належного виконання рішень ЄСПЛ у справах проти України 01.04.2020 Кабінет Міністрів України прийняв Постанову № 258 «Про утворення Комісії з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини» (зі змінами від 08.07.2020 № 657), одним із завдань якої є підготовка пропозиції щодо формування і реалізації державної політики стосовно подолання проблеми, констатованої ЄСПЛ у рішенні проти України, розроблення загальної стратегії, а також плану дій на її виконання.

1. Загальна ситуація стосовно виконання рішень ЄСПЛ

Станом на 31.10.2020 Україна займала третє місце за кількістю справ, які перебувають на розгляді в ЄСПЛ (10 100 заяв, що становить близько 16,5% від загальної кількості всіх зареєстрованих заяв).

Станом на 08.12.2020 ЄСПЛ ухвалено 1490 рішень щодо порушень Україною положень Конвенції (без справ, по яких були укладені дружні врегулювання).

1077 рішень ЄСПЛ у справах щодо України визнані КМ РЄ у своїх резолюціях такими, що повністю виконані Україною, із загальної кількості 1632 справ, що були передані в нагляд стосовно виконання. Невиконаними залишаються 555 рішень ЄСПЛ, 408 з яких перебувають під посиленним наглядом КМ РЄ, за 134 рішеннями здійснюється нагляд за стандартною процедурою, і 13 рішень ще не класифіковані КМ РЄ та процедура нагляду за виконанням ще не визначена.

Слід звернути увагу, що під посиленним наглядом перебувають рішення, у яких ЄСПЛ вказує на існування системної або структурної проблеми та вимагає невідкладного вжиття країною-відповідачем заходів для її усунення. Такі рішення в деяких випадках мають статус пілотних або квазіпілотних, іноді містять вказівки по статті 46 Конвенції стосовно вжиття заходів на виконання такого рішення.

Тривале невиконання державою будь-якого рішення Європейського суду з прав людини може призвести до звернення Комітету міністрів Ради Європи до Великої Палати ЄСПЛ з метою встановлення порушення вимог статті 46 Конвенції.

Ухвалення такого рішення, що ідентифікує системно-структурну проблему, має для країни-відповідача значні негативні наслідки у вигляді постановлення нових рішень за спрощеною процедурою та відповідно

збільшення виплат присудженої збільшення присудженої Європейським судом з прав людини справедливої сатисфакції, погіршення репутації країни, як учасника міжнародних відносин та іміджу країни в органах Ради Європи, застосування санкцій до делегації ПАРЄ та інших міжнародних політичних наслідків для взаємин та співпраці відповідної країни з країнами Ради Європи та навіть Європейського Союзу, 27 держав-членів якого входять до країн-учасниць Ради Європи.

Наявність значної кількості однотипних справ щодо України, де порушення прав людини спричинені однією й тією самою структурною чи системною проблемою, свідчить про відсутність ефективних та доступних заходів захисту на національному рівні та брак належних дій з боку держави із встановлення таких заходів, як того вимагає принцип субсидіарності.

Таким чином, першочерговим є питання забезпечення дотримання в Україні прав людини і основоположних свобод відповідно до європейських та світових стандартів, зокрема так, як цього вимагає практика ЄСПЛ.

II. Інституційне реагування держави на складні системно-структурні проблеми виявлені в рішеннях ЄСПЛ та вимоги міжнародного права

Представники Ради Європи під час обговорення підкреслили, що виконання рішень ЄСПЛ вимагає скоординованих дій різних державних органів.

Надзвичайно важливо послідовно вирішувати проблеми виконання рішень ЄСПЛ, зменшувати інституційні затримки в реагуванні на такі рішення та розробляти скоординовані та узгоджені всіма гілками влади плани дій щодо пріоритетів, включаючи законодавчі, для їх виконання. До того ж, структурні та системні проблеми, з якими стикається Україна, повинні знайти підтримку та бути вирішені на найвищому політичному рівні керівництва країни, така вимога вбачається із змісту рішень Комітету міністрів Ради Європи, що здійснює повноваження щодо нагляду за виконанням рішень ЄСПЛ.

Законотворча діяльність має здійснюватися узгоджено, на основі чіткої стратегії, планування та встановлення пріоритетів. Необхідно надалі розвивати інституційний фундамент та забезпечити реалізацію поточного парламентського контролю за виконанням. Імплементация Конвенції та інших стандартів прав людини має стати процесом, повністю інтегрованим у законодавчу діяльність Верховної Ради України.

Крім того, рекомендовано покращити інституційний потенціал органів, які координують виконання рішень ЄСПЛ. Необхідно розглянути питання про інституційну реформу апарату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини. Зокрема, з метою покращення його здатності збирати, опрацьовувати, аналізувати та розповсюджувати інформацію, необхідну для виконання рішень, а також інформувати як органи влади України та громадськість про хід виконання рішень ЄСПЛ, так

і Комітет міністрів Ради Європи, було б доцільно збільшити штатну чисельність співробітників секретаріату та підвищити рівень його забезпечення іншими ресурсами, необхідними для здійснення їх функцій. Існує також потреба в покращенні взаємодії між органами, діяльність яких безпосередньо спрямована на виконання рішень ЄСПЛ, та посиленні узгодженості та координації їх зусиль з цією метою.

При визначенні заходів на виконання рішень ЄСПЛ необхідно брати до уваги не лише саму Конвенцію, практику ЄСПЛ, практику Комітету міністрів, а й рекомендації органів Ради Європи щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини. Зокрема, заходи щодо виконання повинні вживатися відповідно до принципів «добросовісності» та *pacta sunt servanda* – «договори потрібно виконувати», враховуючи, вимоги статті 46 Конвенції, за якими Високі Договірні Сторони Конвенції зобов'язуються виконувати остаточні рішення ЄСПЛ. Виконання рішень ЄСПЛ за своєю суттю є статутним обов'язком України як держави-учасниці Ради Європи, яка при приєднанні до організації визнала обов'язковість юрисдикції ЄСПЛ, а отже і беззастережність виконання зобов'язань, що випливають із судових рішень ЄСПЛ.

III. Рекомендації Ради Європи щодо виконання рішень ЄСПЛ

Слід нагадати, що Парламентська Асамблея Ради Європи рекомендувала державам-учасницям швидко та повною мірою виконувати рішення ЄСПЛ та вимоги щодо дружнього врегулювання, і співпрацювати для досягнення цієї мети з ЄСПЛ, Комітетом Міністрів та Департаментом з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини, а також з іншими органами Ради Європи, включаючи Парламентську Асамблею та Комісара з прав людини Ради Європи, наскільки це є можливим. Вона, зокрема, запропонувала органам національної влади приділити особливу увагу справам, що безпосередньо стосуються системних та структурних проблем (а також пов'язаних із ними складних та складених правових проблем, що потребують системного вирішення), особливо тих, що перебувають у процесі нагляду за виконанням більше десяти років, підвищити рівень обізнаності громадськості щодо питань, які стосуються Конвенції, та посилити роль громадянського суспільства й національних правозахисних інституцій у процесі виконання рішень ЄСПЛ.

Як передбачає Резолюція Парламентської Асамблеї 1823 (2011) щодо ролі національних парламентів держав-членів Ради Європи в імплементації рішень ЄСПЛ, український парламент зобов'язаний здійснювати заходи на виконання рішень ЄСПЛ шляхом створення парламентських структур, які гарантують вжиття подальших заходів та контроль за реалізацією міжнародних зобов'язань з прав людини, зокрема зобов'язань, що випливають із положень Конвенції, практики ЄСПЛ та окремих рішень ЄСПЛ. З огляду на це необхідно визначити чіткий процес проведення парламентських дебатів щодо виконання рішень ЄСПЛ, на регулярній

основі подавати запити Уряду щодо прогресу у виконанні окремих рішень ЄСПЛ чи тематичних груп рішень, особливо щодо тих, які стосуються системних та структурних проблем, і вимагати представлення щорічних або тематичних звітів про виконання рішень Страсбурзького суду до уваги парламенту та його відповідних структур (зокрема спеціалізованого комітету чи підкомітету з питань виконання рішень ЄСПЛ). Зазначена Резолюція також наголошує на необхідності об'єднання зусиль усіх політичних груп задля забезпечення виконання рішень ЄСПЛ, що передбачає і надання іншим гілкам влади, громадянському суспільству та експертним установам з прав людини можливості висловлювати свою думку щодо процесу виконання рішень.

Важливо узгодити чинне законодавство щодо виконання рішень ЄСПЛ із сучасними реаліями та необхідністю забезпечення інституційної та правової спроможності виконувати рішення, що розкривають системні та структурні проблеми у правовій системі України, пілотні та квазіпілотні судові рішення, судові рішення із директивами щодо способів виконання таких рішень на підставі статті 46 Конвенції, у яких часто визначено часові рамки або остаточні терміни вжиття заходів, які повинні бути реалізовані органами української влади на виконання цих рішень ЄСПЛ. При подальшому посиленні спроможності національної системи у вирішенні питань виконання рішень також необхідно враховувати рекомендації експертів Ради Європи від 2017 року щодо інституційного устрою, координації виконання та реформи системи виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Парламент повинен взяти на себе обов'язок перевірити наявність системи засобів правового захисту та визначити засоби захисту, створення яких треба забезпечити в правовій системі України відповідно до конкретних рішень ЄСПЛ, задля забезпечення принципу дієвості Конвенції та субсидіарності, тобто належності Конвенції національному правопорядку відповідно до вимог статей 1 та 13 Конвенції.

IV. Основні пріоритетні проблеми в процедурі нагляду за виконанням рішень ЄСПЛ перед КМ РЄ стосовно України

Серед розмаїття наявних найсерйозніших структурних та системних проблем є три пріоритетні сфери, які вимагають термінової та майже негайної реакції органів української влади. Ці проблеми визначено в пілотних та квазіпілотних рішеннях ЄСПЛ із посиланнями на статтю 46 Конвенції. Такі проблеми, у випадку їх нерозв'язання на національному рівні, призводять до постановлення наступних та повторюваних рішень ЄСПЛ з визнанням порушення Європейської конвенції і їх потрібно вирішувати системно та стратегічно, без будь-яких подальших затримок. Такі дії потребують сильного політичного імпульсу та підтримки на найвищому політичному рівні. Такими проблемами є:

1) невиконання рішень національних судів як питання першочергового значення для дотримання принципу верховенства права та доступу до правосуддя, а також для забезпечення можливості реалізації передбачених Конвенцією прав на рівні держави;

2) неналежні умови тримання під вартою, як в місцях досудового тримання під вартою так і в місцях виконання покарань та відсутність ефективних засобів захисту щодо цього, з огляду на гуманітарний аспект і, найголовніше, абсолютну заборону жорстокого поводження із затриманими чи ув'язненими, що, як правило, стосується всіх осіб, яких утримують в установах пенітенціарної системи України;

3) проблеми, що стосуються мораторію на відчуження земель сільськогосподарського призначення, що є першочерговим питанням, з огляду на широкий і постійний характер порушень права власності понад 7 мільйонів землевласників.

Інші питання, які вимагають подібних зусиль і які рекомендовані для подальших цільових обговорень як питання першочергового значення, це орієнтовний перелік із понад 50 справ та груп справ, на підставі рішень ЄСПЛ, що стосуються складних системних та структурних проблем. До них входять: надмірна тривалість судових розглядів, катування і жорстоке поводження з боку правоохоронців та неефективне розслідування пов'язаних з цим скарг, а також неефективне розслідування позбавлення права на життя та смертей осіб, проблеми незалежності суддів і прокурорів, питання законності, обґрунтованості та тривалості застосування запобіжного заходу взяття під варту, різні питання, що стосуються свободи вираження поглядів та свободи зібрань тощо.

V. Рекомендації щодо трьох пріоритетних напрямків

1. Група справ «Юрій Миколайович Іванов/Бурмич та інші проти України» (невиконання або затримка виконання рішень національних судів, винесених проти держави та відсутність ефективних засобів правового захисту щодо цього)

Рішення у групах справ «Юрій Миколайович Іванов/Бурмич проти України» стосуються основної структурної проблеми невиконання чи затримки виконання рішень національних судів, здебільшого постановлених проти суб'єктів господарювання, що перебувають у власності або під контролем держави, та відсутності ефективного засобу правового захисту у цьому відношенні. Ефективне виконання рішень національних судів є наріжним каменем для імплементації Конвенції, що забезпечує належне функціонування судових засобів захисту щодо порушень прав людини. Відповідно питання невиконання є одним із основних вад, що впливають на функціонування системи правосуддя, а отже і доступу до правосуддя та забезпечення верховенства права в Україні.

Рішення щодо цієї групи справ знаходяться на контролі щодо виконання з 2004 року. Численні строки, встановлені ЄСПЛ та Комітетом міністрів, давно минули.

З метою забезпечення автоматичного виконання судових рішень проти держави та необхідних національних засобів правового захисту, рекомендовано:

- Прийняти комплексний законодавчий пакет для вирішення першопричин системної проблеми, узгоджений з вимогами практики ЄСПЛ та Національною стратегією щодо виконання рішень у групі справ «Іванов/Бурмич проти України».

- Розробити план дій для впровадження комплексного пакету змін до базових нормативних актів щодо забезпечення автоматичного виконання рішень судів, постановлених проти держави, та відповідних засобів захисту.

- Встановити та впровадити ефективні внутрішні засоби правового захисту, як компенсаційні, так і прискорювальні (превентивні).

- Переглянути систему державної відповідальності, мораторії на виконання судових рішень, правила банкрутства суб'єктів повної та часткової державної власності.

- Посилити парламентський контроль, зокрема, шляхом створення механізмів для вдосконалення узгодженості підходів, забезпечення наявності бюджетних асигнувань та відфільтрування законопроектів, спрямованих на фінансово необґрунтовані соціальні виплати, запровадження нових мораторіїв тощо.

- Запровадити змішану систему виконання національних судових рішень із однаковими професійними вимогами до приватних та державних виконавців, зокрема щодо інституційної незалежності судових виконавців.

- Забезпечити належний судовий контроль за виконанням рішень, чітко визначаючи відповідну роль суддів.

- Створити комплексну та прозору систему розрахунків, управління та контролю за накопиченою заборгованістю держави, з метою з'ясування повної картини щодо виконання судових рішень проти держави.

- Спростити процес виконання за допомогою запровадження електронної обробки виконавчих листів, забезпечуючи спрощене виконання судових наказів та судових заборон, видачу виконавчих листів спрощеним способом, уникаючи повторюваних кроків у заходах виконання рішень тощо.

- Забезпечити належне фінансування та розробку бюджету виконання.

Окремо під час слухань у Комітеті відзначалося, що Рішенням ЄСПЛ у групі справ «Бурмич та інші проти України» знято з розгляду ЄСПЛ більше за 12 тисяч заяв, які в тому числі стосувалися осіб, що брали участь у ліквідації аварії на ЧАЕС або є постраждалими від негативних наслідків цієї аварії. В цьому рішенні ЄСПЛ постановив, що такі заяви мають розглядатися відповідно до зобов'язань, які впливають із пілотного рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України». ЄСПЛ передав ці заяви до Уряду України, з метою вжиття заходів загального

характеру, під наглядом КМ, з метою повного виконання зазначеного пілотного рішення. Розроблення змін до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» щодо відповідних соціальних гарантій стало певним кроком до забезпечення виконання цього рішення.

2. Група справ «Невмержицький/Сукачов проти України» (неналежні матеріальні умови тримання під вартою та відбування покарання та відсутність ефективних засобів правового захисту в цьому відношенні)

Рішення у групі справ «Невмержицький/ Сукачов проти України» стосуються таких, що принижують гідність або нелюдських умов утримання (умови тримання під вартою, що порушують абсолютну заборону катувань, встановлену статтею 3 Конвенції) та відповідної відсутності ефективних національних засобів правового захисту. Деякі судові рішення очікують виконання з 2005 року. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню також неодноразово повідомляв про постійну наявність такої проблеми в Україні. У 2020 році Європейський суд з прав людини застосував процедуру пілотного рішення, вказуючи в рішенні у справі «Сукачов проти України», що Україна повинна: (i) вжити заходів, спрямованих на зменшення перенаповненості камер та на поліпшення матеріальних умов тримання під вартою, та (ii) запровадити превентивні та компенсаційні засоби правового захисту не пізніше, ніж протягом вісімнадцяти місяців після набуття рішенням статусу остаточного, тобто до 30 листопада 2021 року.

Ситуація особливо важка не лише через складність та тривалий характер проблеми, що підлягає вирішенню, але й через її нагальність та значні негативні наслідки для осіб, що перебувають під вартою чи відбувають покарання, оскільки статтею 3 Конвенції встановлена абсолютна заборона катувань та жорстокого поводження.

Для вирішення питань перенаповненості, неадекватних матеріальних умов тримання під вартою та відбування покарань, транспортування та неналежної медичної допомоги в слідчих ізоляторах та в'язницях, а також відсутності засобів правового захисту щодо цього, рекомендовано:

- Переглянути законодавство щодо збільшення норми площі особистого простору для ув'язненого для того, щоб привести його у відповідність до положень Конвенції та вимог ЄСПЛ, забезпечити відповідність норм про матеріальні умови та медичне забезпечення стандартам Ради Європи.

- Запровадити ефективні засоби правового захисту, як зазначено, зокрема, в рішенні у справі «Сукачов проти України», а саме: превентивний засіб захисту, який може забезпечити швидке усунення порушення, та

компенсаційний засіб захисту, такий як скорочення строку відбування покарання для відповідних осіб або надання грошової компенсації.

- Забезпечити поліпшення матеріальних умов перебування під вартою чи в установах виконання покарань, в тому числі методом надання відповідного фінансування та укомплектування персоналом установ пенітенціарної системи, забезпечити належні заходи для вразливих осіб або осіб з особливими потребами.

- Розглянути всі аспекти, пов'язані з охороною здоров'я та забезпеченням необхідного медичного обслуговування особам, що перебувають під вартою або в установах виконання покарань, в тому числі в контексті пандемії коронавірусу (COVID-19).

- Забезпечити регулярний контроль умов утримання в закладах пенітенціарної системи.

- Мінімізувати застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Для цього необхідно забезпечувати уникнення необґрунтованого та надмірно тривалого тримання під вартою та здійснювати регулярний перегляд необхідності вживання такого заходу, надавати пріоритет запобіжним заходам, не пов'язаним із обмеженням особистої свободи та недоторканості, як цього вимагає стаття 5 Конвенції, сприяти застосуванню альтернативних санкцій, відмінних від позбавлення волі, іншими способами переглядати політику застосування кримінальних санкцій.

3. Група справ «Зеленчук та Цицюра проти України» (порушення майнових прав багаторічним мораторієм на відчуження земель сільськогосподарського призначення)

Рішення у групі справ «Зеленчук та Цицюра проти України» стосуються порушення права власності наявністю тривалого мораторію на відчуження земель сільськогосподарського призначення. Учасники слухань відзначили позитивні зрушення в тому, що вже було прийнято закон, спрямований на вирішення питань щодо таких судових рішень. Тим не менш, з огляду на складність питання та кількість постраждалих осіб, подальші комплексні заходи є надзвичайно важливими.

Для повного виконання рішень, із забезпеченням справедливого балансу між інтересами власників землі та суспільства, рекомендовано:

- Прийняти підзаконні нормативні акти, необхідні для забезпечення імплементації нового закону, відповідно до Європейської конвенції та рішення ЄСПЛ, без накладення додаткових обмежень на майнові права власників сільськогосподарських земель.

- Забезпечити узгоджені дії, не зволікаючи та не відступаючи від вже досягнутого прогресу у прийнятті відповідного законодавства, всіх внутрішньодержавних зацікавлених сторін для гарантування повноцінного впровадження нового закону відповідно до положень Конвенції.

Учасниками слухань у Комітеті констатовано, що більшість рішень у справах проти України стосуються проблем системного та структурного характеру, які тривалий час існують в державі та не вирішуються на національному рівні системно, стратегічно, своєчасно та повністю.

Відсутність прогресу у виконанні Україною рішень ЄСПЛ призвела до того, що сьогодні наша держава одна із лідерів у непопулярному рейтингу тривалого невиконання рішень ЄСПЛ. Ці проблеми стають причиною великої кількості повторюваних заяв до ЄСПЛ, що в результаті деформує систему належного рівня захисту прав людини в Україні.

Таким чином, з метою покращення ситуації з виконанням рішень ЄСПЛ у справах проти України та беручи до уваги нагальність питання виконання окремих рішень ЄСПЛ у справах щодо України, які перебувають під посиленням наглядом КМ РЄ та вимагають вжиття невідкладних заходів, учасники слухань у Комітеті на тему «Проблеми виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини» закликають усі органи державної влади в межах своєї компетенції долучитися до розв'язання зазначеної проблеми та **р е к о м е н д у ю т ь**:

I. Кабінету Міністрів України, Міністерству юстиції України (відповідно):

1. Посилити ефективність координації дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо вжиття заходів:

- для розроблення та затвердження планів з виконання рішень Європейського суду з прав людини та безпосереднього виконання цих рішень;

- для забезпечення системної професійної підготовки з питань Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї та практики ЄСПЛ суддів, прокурорів, адвокатів, працівників правоохоронних органів, працівників міграційної служби, інших категорій працівників, професійна діяльність яких пов'язана із правозастосуванням та з триманням людей в умовах позбавлення свободи, державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, а також здобувачів вищої юридичної освіти.

2. Аналізувати обставини, що призвели до порушення Конвенції, розробляти пропозиції щодо здійснення заходів, спрямованих на усунення недоліків системного характеру, констатованих у рішеннях ЄСПЛ, та інформувати про це Верховну Раду України.

3. Комісії з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини як тимчасовому консультативно-дорадчому органу, створеному Кабінетом Міністрів України, підготувати та внести на розгляд Верховної Ради України комплексний законодавчий пакет з метою вирішення проблеми невиконання та/або тривалого виконання рішень національних судів в Україні, констатованої у рішеннях ЄСПЛ у справах «Юрій Миколайович Іванов проти України» та «Бурмич та інші проти України».

4. Внести на розгляд Верховної Ради України законопроект, який запроваджуватиме превентивні та компенсаційні заходи у зв'язку з неналежними умовами тримання засуджених та осіб, взятих під варту.

II. Верховній Раді України:

1. Внести зміни до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» з метою створення ефективного механізму виконання рішень Європейського суду з прав людини, які зокрема орієнтуватимуться на попередні рекомендації Ради Європи, стосовно необхідності нагального вирішення наявних системно-структурних проблем, встановлених у рішеннях ЄСПЛ, а також на необхідності посилення координації зусиль всіх гілок влади щодо виконання рішень ЄСПЛ.

2. Вважати пріоритетними і такими, що підлягають першочерговому розгляду, серед інших, такі законопроекти, за необхідності, забезпечуючи їхнє узгодження з нормами Ради Європи, включаючи практику ЄСПЛ:

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із ратифікацією Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року» (№ 3120);

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини» (№ 4048);

- «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини» (№ 4049).

3. Забезпечити законодавче врегулювання питання проведення мирних зібрань з метою належного виконання рішення ЄСПЛ у групі справ «Веренцов проти України».

4. Вжити заходи для посилення парламентського контролю за станом виконання Кабінетом Міністрів України, міністерствами, іншими органами та посадовими особами, які здійснюють виконання рішень Європейського суду з прав людини відповідно до вимог Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

5. Здійснювати аналіз практики застосування законодавчих актів в частині виконання рішень Європейського суду з прав людини та виконання наданих учасниками пропозицій з метою подальшого використання в законодавчій роботі комітетів.

6. Запровадити у Головному науково-експертному управлінні та Головному юридичному управлінні Апарату Верховної Ради України обов'язкову експертизу законопроектів на предмет відповідності вимогам Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї.

III. Верховному Суду:

1. Узагальнити судову практику щодо розгляду національними судами справ, стосовно яких Європейський суд з прав людини визнав порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

2. Систематично аналізувати причини порушень Конвенції, що призвели до рішень Європейського суду з прав людини проти України.

3. Забезпечити належне надання методичної допомоги судам нижчого рівня в частині розгляду справ з метою однакового застосування норм Конвенції.

4. Вивчати та посилювати механізми судового контролю та роль судів у нагляді за виконанням судових рішень, зокрема постановлених проти держави.

IV. Раді Європи:

1. Схвально оцінюючи експертну допомогу Ради Європи, рекомендувати продовжити та інтенсифікувати співпрацю з надання експертної та технічної допомоги Уряду України, секретаріату Комісії з питань виконання рішень ЄСПЛ, Верховній Раді України та Верховному Суду, Вищій раді правосуддя, іншим державним органам України з метою посилення їх спроможності повно, ефективно та своєчасно реагувати на рішення ЄСПЛ, вирішувати проблеми системного та структурного характеру.

Голова Комітету

А.Є. КОСТІН

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Костін Андрій Євгенович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B0400000053E22E001E348F00
Дійсний до: 27.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-26/06-2021/68152 від 01.03.2021

397677